

DOOR
PETER VAN OVERBRUGGEN

Eindelijk volwassen

De wijsheid van de tweede levenshelft

Frits de Lange

Hoe komt het dat publicaties van Frits de Lange mij zo raken? Zoals zijn vorige boek 'Heilige onrust' uit 2017. Het motto daar van zou kunnen zijn: 'de levensreis zélf is je bestemming'. Het geeft geen pasklare antwoorden, maar de kracht zit in de herkenbare vragen die iedereen zich stelt. Zo ook in 'Eindelijk volwassen': over de laatste fase, waarin de 'wijze oudere' zichzelf beter leert kennen en relativeren, ook de wereld om hem heen.

Volgens De Lange lijkt voor westerse babyboomers zelfverwerkelijking een belangrijke waarde te zijn: worden wie je bent. Maar -zo stelt hij- zelfrealisatie is pas mogelijk als je in staat bent om jezelf op te geven. De ware wijsheid in de tweede levenshelft is dat er een innerlijke ruimte ontstaat die gevuld wordt met wat niet van jezelf is. Die mystieke zelfonthechting is in het boek een leidmotief.

Als De Lange naar eigen zeggen een pleidooi wil voeren voor wijsheid als ideaal in de tweede levenshelft, dan is de lezer gewaarschuwd. De gevorderde leeftijd geeft namelijk geen garantie op wijsheid, maar levert hooguit een 'expertise in onzekerheid' op. Dat laat de schrijver ook uitgebreid zien aan de naamgever van het Bijbelse boek Job. Deze weet in al zijn ellende niet waar hij de wijsheid moet zoeken: het kwaad mijden, dat is inzicht. Hij leert zichzelf kennen, overleeft de crisis, kan zijn zegeningen tellen en sterft op hoge leeftijd. Dankzij zijn zelfinzicht is zijn ego veranderd in iets wat groter is dan hijzelf.

Met de gerontoloog Lars Folke Tornstam onderscheidt De Lange drie dimensies waarin de oudere boven zichzelf uitstijgt:

- De dimensie van het zelf: minder met jezelf bezig zijn.
- De sociale dimensie: minder interesse in oppervlakkig sociaal verkeer
- De kosmische dimensie: tijd, ruimte, leven en dood ervaren als een mysterie

Deze drie dimensies worden kernachtig samengevat in de woorden van de Zuid-Afrikaanse dichteres Elisabeth Eybers: 'Ek mis myself steeds minder'.

Een citaat van de actrice Ingrid Bergman verwoordt tot slot het centrale thema prachtig: 'Ouder worden lijkt op het beklimmen van een berg; je raakt een beetje buiten adem, maar het uitzicht wordt een stuk beter!' Dit boek maakt je wijzer.

Eindelijk volwassen De wijsheid van de tweede levenshelft
Frits de Lange | Ten Have | 224 blz. | € 20,99